

Att göra en medieinventering för en lokal klimateffektprofil – handledning version 1.0

En medieinventering är ett steg i att ta fram en lokal klimateffektprofil. Här gör man en genomgång av lokaltidningarna och letar efter artiklar om besvärliga väderhändelser. Du noterar vad som hänt, vilka åtgärder som vidtogs, vilka som drabbades, vilka som agerade samt vad skador och åtgärder kostade. Ofta måste man följa upp medieinventeringen med intervjuer med anställda inom kommunen. Nedan ger vi exempel på hur man kan gå till väga vid medieinventeringen.

Steg 1: Förbered inventeringen

1a Avgör vilka lokaltidningar som bör inventeras

I en lokal klimateffektprofil använder man för det mesta lokaltidningar, även om inslag i radio och TV också skulle kunna ingå. I vissa fall är det självklart vilken eller vilka tidningar som är intressanta att följa, till exempel Landskronaposten i Landskrona eller Eskilstunakuriren i Eskilstuna. I andra fall är det inte lika självklart, till exempel i kommuner nära storstäder, som Botkyrka. Där det kan vara lönt att leta i Kungliga bibliotekets (KB:s) databaser för att hitta lämpliga tidningar. Ett exempel på detta ges nedan.

Exempel på hur man via KB:s databaser hittar lokaltidningar med relevans för Botkyrka kommun:

- Gå till <http://www.kb.se/soka/tidningar-och-tidskrifter/Nya-Lundstedt-tidningar/>.
- Klicka på Sökformulär.
- Välj kategori A-region.
- Klicka på Hämta.
- Välj rätt A-region från rullistan. En karta över A-regioner finns hos SCB: http://www.scb.se/Grupp/Hitta_statistik/Regional%20statistik/Kartor/Dokument/A-region_karta.pdf (vi valde 01).
- Fyll i period.
- Klicka på Sök.
- Titta igenom listan (den är lång för A-region 01) och bestäm vilka tidningar som verkar relevanta (i detta fall fastnade vi för Lokaltidningen Mitt i Botkyrka Salem).
- Klicka på tidningens namn för att få information om tidningen. Om du klickar på Visa alla kategorier direkt så får du all information.

1b Ta reda på var och hur de utvalda lokaltidningarna

finns tillgängliga

Det finns flera sätt att få tag på lokaltidningar och det är värt att undersöka olika alternativ. Generellt går det snabbare att gå igenom tidningar som har mikrofilmats än att bläddra i de tryckta exemplaren, men mikrofilmade tidningar finns bara på ett fåtal bibliotek. Här kan du hitta lokaltidningar:

- Tidningarnas egna arkiv. Kontrollera öppettider, tillgänglighet och arkiveringstid med redaktionen hos de utvalda tidningarna. Eskilstunakuriren sparar t.ex. nummer i ett par månader medan Lokaltidningen Mitt i t.ex. sparar tidningar sedan 2006.
- Lokala bibliotek. Många bibliotek sparar lokaltidningarna.. Så har till exempel stadsbiblioteket i Landskrona sparat Landskronaposten sedan den började ges ut..
- Kungliga biblioteket i Stockholm och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala. De har samtliga svenska dagstidningar sedan 1979 på mikrofilm, inklusive alla bilagor, editioner och löpsedlar. För att se hur pass långt fram man kommit med att mikrofilma dem kan man gå in på KB:s webbplats <http://www.kb.se/soka/tidningar-och-tidskrifter/Mikrofilmade-tidningar/Katalogblad-svensk-mikrofilm/>. Här kan man söka fram den tidning man är intresserad av genom att Klicka på Hämta titlar och sedan välja den tidning man är intresserad av. Klicka på Sök katalogblad för att få upp information om hur långt fram i tiden tidningen har mikrofilmats (det kallas rullnummer). Notera att tidningar mikrofilmats med viss eftersläpning efter att de getts ut, i vissa fall många månader.

Vi rekommenderar *inte* att man gör medieinventeringen med hjälp av sökfunktioner i mediedatabaser. Vi har vid flera tillfällen jämfört den artikelskörd som man får i dem med den som man får när man går igenom hela tidningen, och det skiljer sig avsevärt. Observera också att inventeringen kan innebära en del resande, till exempel från ett universitetsbibliotek där man går igenom mikrofilm till en tidningsredaktion där man hittar de senaste månadernas lokaltidningar.

1c Bestäm hur många år bakåt inventeringen ska göras

Vi rekommenderar att man går 5–10 år tillbaka i tiden i inventeringen. Att gå längre tillbaka kan visserligen ge mer information, men eftersom samhället förändrats blir inte sårbarheten jämförbar. Hur många år man vill gå tillbaka i medieinventeringen är också en fråga om tid. Vår erfarenhet är att man hinner läsa cirka 5 tidningsnummer på en timme när man läser tidningar via mikrofilm.

Exempel på antal år i medieinventeringen för några lokala klimateffektprofiler i Sverige

I Landskrona gick man 5,5 år tillbaka tiden och hittade 52 artiklar om väderrelaterade skador, alla från Landskronaposten.

I Lomma gick man 7 år tillbaka i tiden och hittade 16 artiklar. Lomma har ingen egen lokaltidning utan man använde Sydsvenskan i stället.

I en genomgång av lokalpress för hela Skåne gick man 5 år tillbaka och fann 147 artiklar om effekter av besvärligt väder.

Steg 2: Genomför inventeringen

Under inventeringen är det praktiskt att arbeta direkt i det Excelark där man sammanställer informationen, se bilaga *Lokal klimateffektprofil, Excelark för medieinventering 1.0*. Genom att redovisa resultatet i Excelarket kan man aggregera och analysera resultatet. När Du öppnar Excellarket så tryck på *Aktivera macron*.

Excelarket innehåller en introducerande text med förklaringar. I Excelarket finns också rullgardinsmenyer med alternativ till olika aktörer, vädertyper, signifikans, och effekter. Fördelen med att välja alternativ i menyer i stället för att skriva in fritext är att exakt samma benämning kan användas för samma fenomen och då blir det lättare att sortera materialet för att få en överblick.. Det finns färdiga alternativ i menyerna, men du kan givetvis byta ut dem. Du bör också definiera alternativen innan inventeringen startar men kan också fylla på efterhand

I Excelarket finns följande rubriker:

Nummer (ge själv artikeln ett unikt nummer)

1. Källa (den tidning du har läst)
2. Sida (den sida i tidningen där artikeln står)
3. Rubrik (artikelns rubrik)
4. Datum för publicering
5. Datum då händelsen inträffade
6. Vädertyp (välj från en lista som du själv kan komplettera och ändra)
7. Vädersspecifikation (till exempel 40 mm regn på en timme)
8. Huvudsaklig effekt (välj från en lista som du själv kan komplettera och ändra)
9. Övrig effekt (välj från en lista som du själv kan komplettera och ändra)
10. Detaljer om vad som hände (skriv eventuellt in mer om effekterna här)
11. Plats för händelsen
12. Vem som drabbades (ange vilken typ av personer och verksamheter som drabbades)

Lokal klimateffektprofil – metodbeskrivning för den svenska versionen: **Mediainventering, version 1.0**

13. Vilka åtgärder som vidtogs (ange vad som gjordes för att mildra eller avhjälpa effekterna)
14. Enhet som framför allt gjorde insats (välj från en lista som du själv kan komplettera och ändra)
15. Annan enhet som gjorde insats (välj från en lista som du själv kan komplettera och ändra)
16. Annan enhet som gjorde insats (välj från en lista som du själv kan komplettera och ändra)
17. Signifikans (välj från en lista som du själv kan komplettera och ändra)
18. Kostnad i kronor (om uppgifter finns)
19. Förtroende för samhällsfunktionen (om uppgifter finns)
20. Arbetstid som lades ned och andra resurser (ange i timmar/dagar om uppgifter finns)
21. Kommentarer och personer att intervjua (ange uppgifter som kan vara användbara om du går vidare med intervjuer, till exempel namn och arbetsplats för personer som uttalat sig i artikeln).

När filen är ifylld vidtar arbetet med att analysera och rapportera resultatet.

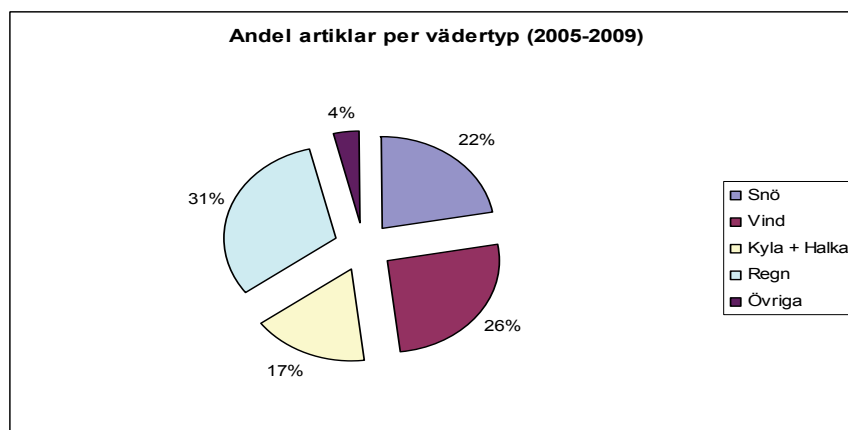
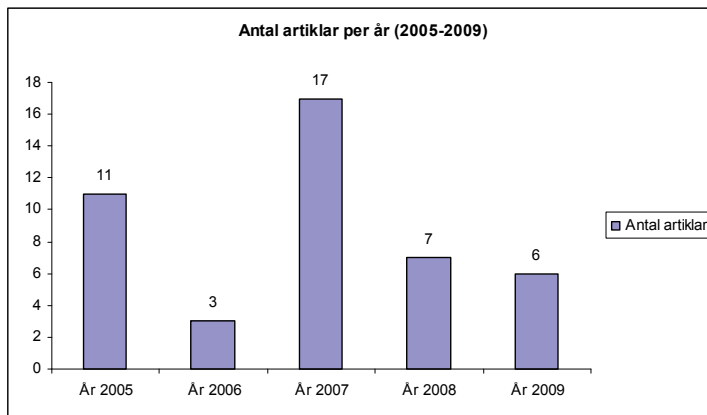
Steg 3: Analysera och rapportera

Informationen från medieinventeringen kan analyseras på flera sätt. Den kan till exempel visa frekvensen av olika vädertyper, av olika effekter eller av händelser av en viss allvarlighetsgrad. Det är också intressant att analysera hur ofta olika enheter får vidta åtgärder vid besvärligt väder.

Vanligtvis rapporterar man medieinventeringen tillsammans med de intervjuer som också ingår när man tar fram en klimateffektprofil, se separat dokument om Kommunikation, men det går också bra att rapportera medieinventeringen för sig. Man kan t.ex. gå igenom alla typer av väderhändelser var för sig med hjälp av mediainventeringen (vind, regn, torka, snö etc) och beskriva effekter och åtgärder alternativt kan man lista vilka olika typer av effekter olika väderhändelser fört med sig och åtgärder som man då vidtagit. I många fall finns det gott om text i artiklarna man kan referera till, i andra fall mindre. Nedan följer två exempel på hur medieinventering har rapporterats i Sverige.

Lokal klimateffektprofil – metodbeskrivning för den svenska versionen: **Mediainventering, version 1.0**

Diagram efter medieinventering i Landskrona (läs mer på <http://www.landskrona.se/Invanare/Miljoe--haelsa/Kommunens-klimatarbete/Klimatanpassning.aspx>):

Rapporten Extrema väderhändelser i Skåne rapporterar konsekvenserna för varje vädertyp (Carlsson-Kanyama, 2009)

Under rubriken Skyfall finns följande text:

Regnkaos sommaren 2007

Under främst juli 2007 föll stora mängder regn över Skåne.

Malmö hade den största regnmängden under en dag med 78,5 mm den 5 juli. Den 5 juli slogs regnrekord. Tusentals källare i området runt Lund fylldes med vatten. Ett trettiotal vägar stängdes av och några trafikolyckor inträffade. Räddningstjänsten pumpade källare så gott det gick, men räddningsarbetarna var tvungna att prioritera samhällsviktiga funktioner som också drabbats, till exempel Banverkets kontor. (s. 22–24)

Slutord

Medieinventeringen kan användas på många olika sätt, både för att göra en lokal climateffektprofil och för att göra undersökningar av vädereffekter över ett större område eller under en utvald tidsperiod. Användningsområdena är många och utvecklas hela tiden. I dagsläget har vi inom programmet Climatools gjort två inventeringar med hjälp av Excelarket: en kartläggning av effekterna för samhällsviktiga verksamheter till följd av översvämningar i Mälaren år 2000, och en kartläggning av effekterna av värmen under juli 2010 i Skåne och Mälardalen.

Referenser

Carlsson-Kanyama A., Nordell O. och Lindahl M. 2010. Konsekvenser av besvärligt väder i Landskrona – en lokal climateffektprofil, Landskrona stad.

Carlsson-Kanyama A. 2009. Extrema väderhändelser i Skåne. Pressklipp 2003–2007, ett moment inom LCLIP. FOI-R-2708-SE, Stockholm.